

ná válik a másiktól várt érzelmi ellenérték, bizarr módon végez vele és önmagával.

S aztán létezik Keresztes kötetének szövegvilágában a két érintés-variáció (szellemi és materiális) eggyé olvasott megvalósulása is. A címadó elbeszélés megöregedett, testileg meggyengült szerelmesei nem egymással házasodtak, életük voltaképpen fáradt dühöngéssel telt az elmulasztott lehetőség miatt. Mindketten tudják, az életnek azt a pillanatát, melyben egymáséi lehettek volna, rég elszalasztották; s azt is tudják, miért lettek volna boldogok: mert hasonlítanak, gondolkodásban megegyeznek egymással. (Érdemes megjegyeznünk, a hasonlóságra mint szerelmi kapocsra reflektál a kötetnyitó szöveg címe is: *Holló a hollónak.*) Ebbe a fizikai érintésig mindössze egyszer eljutó sorsközösségbe egészen bagatell módon hal bele a férfi, s egészen hosszan, daganatos betegségben halódik az asszony.

Keresztes József történeteiben azonban – túl az emberi kapcsolatok bonyolultságán – a posztmodern próza eszközeit is felfedezhetjük: mitológiai allúziókkal átszótt szövegrészek, filmes instrukciókat felidéző momentumok (*Férfi belosztály*) éppúgy felfejthetők, mint a posztmodern egyik kedvelt alakzata, a virtuális narráció (a „*Lady X*”-ben egy készülő kerámia díszítése elevenedik meg látványosan).

Így – kiterjesztve az értelmezés horizontját – utak sokasága nyílik meg az olvasó előtt: nemcsak az érintés-motívum esztétikai tapasztalata artikulálódik, hanem a megvalósulás többfélesége is felértékelődik.

DÖMÖTÖR VILMOS

(*Kortárs Kiadó, Budapest, 2009, 160 oldal, 2000 Ft*)

KERÉKGYÁRTÓ ISTVÁN:
Trüffel Milán
avagy Egy kalandor élete

Végre egy igazán izgalmas regény, amely azonban sokkal több egy regénynél. Stilisztikailag élvezetes, és látszik, hogy rendkívül alapos kutatómunka áll mögötte. A kalandregény Trüffel Milán szélhámos életét mutatja be. Kerékgyártó István hat évig írta a regényt, s ez idő alatt alapos adatgyűjtő munkát végzett a Széchényi Könyvtárban, valamint a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteményében. Tengernyi mennyiségű háttéradatot gyűjtött össze, ez a könyvet olvasva világosan látszik.

A szerző főhőse teremtett alak, a szélhámos Trüffel Milán nem létezett, de a könyvben olvasható hatalmas szakítások valóságok, a különböző sikkasztókirályok zseniális bűntényei egytől egyig helyet

kapnak az oldalakon. A legendás Strassnoff Ignác – aki bevallottan a szerző kedvence – esetei kerültek talán legnagyobb számban a könyvbe. A mátészalkai születésű szélhámoskirály az egész világot bejárta bűntényei elkövetése során. A prímás palotájában Eszterházy hercegnek adta ki magát, a zágrábi érseket külügyminiszteri biztosként csapta be. Ha kedve úgy hozta, huzártisztként gyanútlan kereskedőtől tonnaszámba rendelt szalmát, búzát, zabot, másoktól ezerszámba igényelt bekecseket, lószerszámot. A haszon természetesen előre a zsebébe vándorolt. Megfordult Európa számos országában és az Egyesült Államokban is. Kalandos élete során több mint hús évet töltött börtönben. Strassnoff csalásai mellett a szerző Trüffel tettei közé szőtte Trebitsch-Lincoln Ignác és Horváth Menyhért eseteit is.

A könyvben művészi leírásokat olvashatunk ínycenc lakomákról, főzésről, borkóstolásról, amelyek óhatatlanul Krúdyra emlékeztetnek. A regény nem szükkölködik erotikus epizódokban sem, a szerző azonban ezt is mesteri stílusban oldja meg. Trüffel hódításait plasztikusan írja le, de mégis olyan szavakkal, hogy közben nem válik por-

nográffá mindaz, ami az ágyban, fotelben vagy éppen az asztalon történik. Bár Woody Allen óta tudjuk, a szex akkor jó, ha mocskos...

Kerékgyártó regénye azért is megkapó, mert végig sikerrel táncol a borotva élén, hogy ne legyen túlzottan modern a nyelvezete, de ne legyen modoros sem. Történelmi és kalandregények sokszor esnek abba a hibába, hogy a környezet, a helyszínnek, az enteriőrök túl

aprólékos, mondhatni izzadságszagú bemutatásával akarják kompenzálni jelenkori születésüket. A *Trüffel Milán* esetében ezt sikerült elkerülni. Külön csemege, hogy mellékszereplőként megjelenik a különc Szabó Dezső, a Budapesten Weisz Erik néven szü-

letett illuzionista, Harry Houdini, majd később a hatalmas műveltségű, magányos báró, Mednyánszky László is.

A leírásokat olvasva sokak számára Krúdy képszerűségéhez lehet hasonlatos a könyv, de mégsem érezni azt a nosztalgikus hangulatot, mint a *Szindbád* szerzőjénél. A Gellérthegy oldalában megbúvó szakadt viskók, koszos barlanglakások és az előttük üldögélő, kuncsaftva váró fogatlan prostituált leírása jó példa arra, hogy Kerékgyártó a Monarchia és a robbanás-

szerűen épülő Budapest fényei mellett az akkori élet árnyékait is láttatja. Így válik teljessé a kép. Ugyanis a boldog békeidők korában az elképesztő fejlődés, csillogás mellett Magyarországon a felszín alatt változatlanul tovább élt a végtelen feudális maradiság, az öntelt, hasznontalan dzsentrivilág és a torokszorító szegénység. E világ pillanatképeit ábrázolja mesterien a szerző, sok más mellett éppen a csavargóképeiről is ismert festő, Mednyánszky szerepeltetésével.

A főhősre egész életében vadásztak, többször elfogták, börtönben is ült, de a büntetésekből is inkább hasznot húzott, bölcsebb lett tőlük. A sorokat olvasva megbánást soha, inkább egykedvűséget érezhetünk Trüffelen. Ha valaki efféle szakmát választ, annak sokat segíthet az ilyen lelki alkat.

Kerégyártó nagyszerű regénye egyben szélhámos-pantheon is: tisztelgés a néhai fehérgalléros zsványkirályok előtt.

TULOK PÉTER

*(Kalligram Kiadó, Pozsony, 2010,
342 oldal, 2990 Ft)*

RUDYARD KIPLING: *Kívánságok báza*

Rudyard Kipling az irodalomtörténet egyik leghíresebb szerzője.

Egykori birodalmában, Nagy-Britanniában és szülőhazájában, Indiában máig nagy, bár viták által is éltetett kultusza van, s az egész világ olvasóközönsége számontartja. A tekintélytisztelők a korai Nobel-díjasra figyelnek, számukra egy-egy műve a díj jelzésével is eladható – a kiadók erre a régimódián sznob rétegre építhetnek is.

A legszélesebb közönség számára *A dzsungel könyve* s annak különféle (filmes, rajzos, musical-) feldolgozásai, átiratai, az abból önállóuló figurák bájossága révén ismert ez az ellentmondásos, még életében emlékművé kövült szerző. Sokan pedig *If (Ha)* című verséért kedvelik, amely annyira része lett az angolszász popkultúrának, hogy a hagyományos könnyűzene egyik leghíresebb előadója, Julius laRosa még patetikus táncdalként is előadta – hazánkban pedig több költő-óriás fordításában is ismert.

Igen, hazánkban Kipling sikere, mint minden nem magyarul alkotó szerzőé, nagyban a műfordító érdeme is. Ezért nagy felfedezés a Galaktika Fantasztikus Könyvek számára Kollárik Péter, aki bravúrosan eleven és szép magyar szöveget varázsolt Kipling novelláiból a *Kívánságok báza* című válogatásban, amely magyarul először megjelenő elbeszéléseket tartalmaz. A novellák századfordulós patináját, a szövegeken belüli nyelvi réteget, a beszélők életteli fordulatait